

УДК 811.161.2'366.55'38

DOI 10.31652/2521-1307-2020-29-57-64

СТИЛІСТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ПОРІВНЯНЬ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ ВАСИЛЯ ШКЛЯРА

Людмила Прокопчук

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

Україна, м. Вінниця, вул. Острозького, 32

e-mail: liudapro578@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8735-3049

У статті проаналізовано функційно-семантичне навантаження порівняльних конструкцій, уживаних в історичних романах В. Шкляра. З'ясовано особливості використання узуальних й оказіональних порівнянь, схарактеризовано індивідуально-авторські модифікації загальнонародних порівнянь: поширення компонентного складу задля увиразнення зображуваного; зміна основи при збереженні компаративної частини.

Ключові слова: порівняльна конструкція, компонент порівняльної конструкції, узуальні порівняння, оказіональні порівняння, стилістична функція.

СТИЛИСТИЧЕСКИЕ ПАРАМЕТРЫ СРАВНЕНИЙ В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ДИСКУРСЕ ВАСИЛИЯ ШКЛЯРА

Людмила Прокопчук

Винницкий государственный педагогический университет
имени Михаила Коцюбинского

Украина, г. Винница, ул. Острожского, 32

e-mail: liudapro578@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8735-3049

В статье проанализированы функционально-семантические особенности сравнительных конструкций, употребляемых в исторических романах В. Шкляра. Определена специфика использования узуальных и окказиональных сравнений, охарактеризованы индивидуально-авторские модификации общенародных сравнений: распространение компонентного состава для подчеркивания изображаемого; изменение основания при сохранении компаративной части.

Ключевые слова: сравнительная конструкция, компонент сравнительной конструкции, узуальные сравнения, окказиональные сравнения, стилістическая функция.

STYLISTIC PARAMETERS OF COMPARISONS IN THE ARTISTIC DISCOURSE OF VASYL SHKLIAR

Liudmyla Prokopchuk

Mykhailo Kotsyubinsky Vinnitsa State Pedagogical University

Ukraine, Vinnitsa, Ostrozky St., 32

e-mail: liudapro578@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8735-3049

Introduction. *Comparison is an important component of the figurative system of artistic text. By identifying external and internal connections between objects, these paths help to present the image more specifically, emotionally, and activate the artistic associative thinking of the reader. Therefore, masters of the artistic word often resort to comparison as an emotionally-shaped, stylistically-rich linguistic unit. V. Shkliar's prose became the object of scientific analysis not only of literary critics but also of linguists. However, the comparative constructs used in the writer's works are not investigated at all, which has made our work relevant.*

Purpose. *The purpose of the article is to find out the semantics and functions of comparative units that occur in V. Shkliar's historical prose.*

Research methods. *The methods of linguistic observation and linguistic analysis were used to determine the semantic-functional features of comparative constructs.*

Results. *The analysis of comparative constructions in V. Shkliar's historical novels highlights the basic stylistic functions of comparison as follows: the image of a person, his physical and mental manifestations; comparison of the phenomena of the material world (living and inanimate).*

In describing the living and inanimate nature that surrounds man in his daily life, the author often resorts to such comparisons, which reflect in his imagination the most characteristic features. The main stylistic function of comparative constructions in the analyzed works, in our opinion, is the characterization of the heroes of the works, the explication of the author's human and world perception, the expression of his attitude to the depicted events, characters. Introducing them into the text made it possible for the reader to have a clearer idea of heroes' appearance - whether they were members of the rebel army or representatives of the authorities, especially their speech, depicting the physical or mental state of the characters.

Taking into account the sources of origin of comparisons, as well as the peculiarities of their semantic and formal structures, in the analyzed texts we distinguish between general and occasional comparisons. In his novel V. Shkliar often uses traditional (them, visual) verbal images. Organically woven into the linguistic contexture of the novel, national comparisons help the author to characterize a character, convey his mood or his attitude to the image.

Transforming vernacular images, the author resorts to the following techniques: adding components to express the pictorial or structural-semantic change in the basis while maintaining the comparative part

Conclusion. *Comparisons, as an important component of the analyzed texts, help the reader to understand Vasyl Shkliar's feelings and thoughts better, to understand the mystery of art, to see what seemed to be a vivid, clear picture. By saturating our language with comparisons, the writer teaches us to be sensitive to the word, nurturing a sense of beauty.*

Keywords: *comparative construction, component of comparative construction, general comparisons, occasional comparisons, stylistic function.*

Постановка проблеми. Василь Шкляр – відомий сучасний письменник. Його історичні романи «Залишенець. Чорний Ворон» і «Маруся», присвячені повстанському рухові в Україні 20-х рр. ХХ ст., заслужено стали національними бестселерами. Така популярність творів полягає, з одного боку, у «документалізованій увазі автора до національно-визвольних змагань, унікальній реконструкції української історії, зокрема її захопливій белетризації», а з іншого – у бажанні українців знати «правду про себе, повернутися до свого коріння, зрозуміти власну унікальність» [7, с. 3]. Тому-то інтерес науковців до творчого набутку цього митця є закономірним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Твори В. Шкляра неодноразово поставали об'єктом наукових розвідок вітчизняних літературознавців. Зокрема, В. Пономаренко в дисертації «Поетика та проблематика романів «Чорний ворон» («Залишенець») та «Маруся» Василя Шкляра» з'ясував особливості художнього моделювання історичного минулого в аналізованих романах; визначив доміанти історизму в них з огляду на традиції та новаторство; комплексно проаналізував поетику цих історичних романів; дослідив проблематику, ідейно-тематичну, жанрову, стильову й образну специфіку творів [7]. Маємо також низку статей, у яких досліджено архетипи роману «Залишенець. Чорний Ворон» (Н. Андрійченко); з'ясовано специфіку проблематики цього роману (В. Башманівський); проаналізовано окремі аспекти жанрової специфіки роману «Чорний Ворон» (О. Романенко) та ін. Однак романи «Залишенець. Чорний Ворон» та «Маруся» не так часто потрапляли в коло наукових зацікавлень мовознавців. Розглядові мовних особливостей цих романів (чи одному із них) присвячено статті О. Архіпової [2] (автор аналізує засоби вербалізації концепту «чоловік» у романі «Залишенець»), О. Антонюк, М. Плахотної [1] (визначено й схарактеризовано лексичні засоби створення чоловічих та жіночих образів в історичному романі В. Шкляра «Маруся»), Т. Шевченко [9] (на матеріалі роману В. Шкляра «Залишенець. Чорний Ворон» проаналізовано суб'єктно-об'єктні та обставинні детермінанти, що слугують засобам ускладнення семантико-синтаксичної структури речення, окреслено їхні стилістичні функції), Ж. Колоїз [5; 6] (з'ясовано семантико-функціональні особливості застарілої лексики, використаної в історичному романі «Залишенець. Чорний ворон», та специфіку вживання автором кольоративу *чорний* у цьому творі); Т. Шуліченко [10] (проаналізовано мовну особистість персонажа в романі «Чорний Ворон»).

Потреба у виявленні особливостей семантики та стилістичних функцій порівняльних конструкцій як важливого засобу індивідуально-авторського відображення дійсності зумовила **актуальність** пропонованої розвідки.

Мета і завдання статті. Мета статті полягає в з'ясуванні семантико-функціональних особливостей порівняльних конструкцій, які трапляються в історичній прозі В. Шкляра, зокрема в його романах «Залишенець. Чорний Ворон» та «Маруся». Для досягнення мети розв'язано такі **завдання**: виявлено специфіку функціонування порівняльних конструкцій у художньому мовленні В. Шкляра; проаналізовано узуальні й оказіональні порівняння; визначено шляхи оновлення загальнонародних порівнянь.

Виклад основного матеріалу. Кожен автор, особливо творів на історичну тематику, прагне максимально точно передати історично-побутовий колорит зображуваної епохи. Серед різноманітних засобів стилізації того чи того періоду чільне місце посідають порівняння, що, з одного боку, слугують засобом пізнання світу, а з іншого – постають результатом такого пізнання, оформленим як компоненти тексту.

Порівняння становлять невичерпне джерело художнього асоціативного мислення. Майстри художнього слова досить часто вдаються до цього багатопланового феномену для створення образних, конкретно-чуттєвих картин світу, не становить винятку і Василь Шкляр.

Діапазон використовуваних автором способів вираження порівняльних конструкцій досить широкий: від експліцитних морфологічних і синтаксичних побудов до імпліцитних, які актуалізуються в певному контексті: *Отаман! Живи-и-ий... – Замість вовка з темряви викотився чоловік, підбіг до Ворона, який уже зіскочив з коня, і вони навхрест, по-чоловічому обнялися* (1, с. 145); *А ще яка могла бути радість од волі, за якою чорною тінню стояла розлука?* (1, с. 130); *Команда покотилася від сотні до сотні; широко розтягнута полем розстрільна, стискаючись, мов пружина, швидко збиралася в гурти, ладувала кулететні гнізда* (2, с. 185); *Ми вернулися... – сказав Шановний розсипчастим голосом, наче в роті він тримав гарячу картоплину* (2, с. 285).

Як уже про це вже йшлося, окремі складники порівняльних конструкцій можуть бути лексично не вираженими. Тоді розуміння імпліцитної інформації спирається щонайперше «на номінативне значення компонентів, усвідомлення правил їхнього семантичного поєднання без порушення значеннєвої узгоджуваності» [8, с. 41] або ж його компенсує подальший контекст: *Перед очима у Ворона і зараз стояло це майже потворне і таке свояче лице, схоже на страхітливу маску – оцирене, з червоними голими повіками і лисими бровами, які Вовкулака обсмальював біля нічних багать* (1, с. 55); *Тут біля входу до овальної аудієнц-зали їх зустрів схвильований лисий чоловік, схожий на хорового диригента, – він весь час тримав зігнуті в ліктях руки перед собою* (2, с. 112); *Він лежав на простеленій кавказькій бурці, і сам був схожий на кавказця. Смаглявий, очі смолянисті, великі, і брови над ними сходилися розгонистими крильми* (2, с. 167).

У досліджуваних романах порівняння здебільшого виступають засобом моделювання образу персонажів – чи то учасників повстанської армії, чи представників органів влади. За спостереженнями Т. Шуліченко, В. Шкляр, зображуючи внутрішній світ, національну свідомість і пам'ять повстанців, мову, культуру їхнього спілкування, маркує їх позитивними героями – «перед нами постає збірний образ холодноярця, духовно багатого, шанобливого, позбавленого непотрібної жорстокості» [10, с. 644]. Натомість представники радянської влади є виразно негативними персонажами.

Найчисленнішу групу становлять порівняння-соматизми, суб'єктами в яких виступають різні частини тіла чи їхні елементи: *Він так задер голову, що клобук спав на плечі, відкривши його висушене, як у мумії, обличчя* (1, с. 85); *Дерева і тут не опинався, лише коли залізний шатун занурив у воду його голову, він засмикався усім тілом, запручався руками й ногами, його шия у Момотовій п'ятірні стала твердою, як кістка* (1, с. 126) *Хто такі та що ви робите в Гоці? – запитав лісовик із великими, мов крила, вухами* (2, с. 219) *Він засвітив каганця, і вони побачили приземкуватого, але ще міцного дідка, який, мов ангел, був увесь білий. Біла полотняна сорочка, білі спідні, біла борода й вуса, біле, як пух, ріденьке волосся на голові* (2, с. 215).

Художній портрет персонажів автор досить часто моделює за допомогою лексико-граматичних засобів, серед яких найбільш уживаними виявилися дієслова *нагадувати*, *скидатися* та прикметник *схожий*: *Брила, з якої било джерело, нагадувала висічене в камені скорботне жіноче обличчя, і Дося тільки тут зрозуміла, про що говорив Варфоломій* (1, с. 407); *Сидячи на своєму степовикові, Ходя скидався на якогось Тугай-бея, присланого кримським ханом козакам на підмогу* (1, с. 121); *Тому він і зараз стояв біля кар'єру (трохи далі червонів у променях призахідного сонця його цегляний будинок) і був схожий на*

мандрівного літописця, котрий завжди опиняється у потрібному місці за слушної години (2, с. 174).

Характеристичну функцію здебільшого виконують зооморфні порівняння: *Старий дибав попереду, кривуляв, обминаючи мочарі, за ним слід у слід ступала Маруся, а позаду повагом, як болотяний журавель, переставляв ногами Мирон із веслами на плечі* (2, с. 203); *...туркотіла, як голубка, бабуся і вже бряжчала ложками у миснику* (2, с. 197); *Дехто реготнув, хтось пирснув у кулак, щоб не образити ад'ютанта, а один носатий вершник заіржав, як жеребець* (2, с. 21); *Зігнувся, запетляв по-заячому, але Коляда не поспішав* (1, с. 64) *У повітрі стрельнула нагайка Тимоша Компанійця, вірного Ларіонового ад'ютанта, і так оперезала байбакову спину, що він заскавулів по-собачому* (1, с. 220). Використання зоонімів у ролі об'єктів порівняльної конструкції постає закономірним, що спричинено «загальномовним процесом метафоризації тварин: назви тварин виступають символами рис людського характеру» [8, с. 53].

Автор використовує порівняння, щоб передати внутрішній стан героїв, їхні емоції, почуття: *Той походжав, як півень, той начищав уже вкотре рушницю, ще хтось мугикав-насвистував, а той сидів непорушно – тільки очі горіли лихим вогнем* (1, с. 10); *Поруч із Сальським їхали начитабу Куц і похмурий, як ніч, хорунжий Гаєвський* (2, с. 120); *Первісний інстинкт боротьби враз поглинає всі думки й почування, і ти готовий, як звір, зубами вп'ястися в горлянку ворога* (2, с. 99).

Спорадично трапляються порівняння, що передають фізичний стан героїв: *Та я здоровий, як бик! – він сердито скочив із ліжка й випростався на повен зріст, трохи не дістаючи головою стелі* (1, с. 36).

З огляду на джерела походження порівнянь виокремлюють узуальні й оказіональні порівняння. У своїх романах В. Шкляр не лише використовує загальнонародні словесні образи, але й створює оригінальні авторські порівняння. До традиційних належать порівняння *чорний, як циган; мокрий як хлюц; глухий як пень* та ін.: *На що один кудлатий і чорний, як циган, чолов'яга сказав, що батькові-отаману нема коли з ними плескати язиком, бо він зараз воює з большевиками* (2, с. 14); *Їх також потримали під дощем – стояли мокрі як хлюці й цокотіли зубами* (1, с. 64); *Щоправда, чув погано, бо ворон, по правді сказати, був уже глухий як пень* (1, с. 9).

Традиційні порівняння в художніх текстах можуть зазнавати індивідуально-авторських модифікацій. Такі трансформації спричинені структурно-семантичною зміною основи при збереженні значення об'єкта; зміною або розширенням семантики об'єктної частини при збереженні форми й семантики основи; переосмисленням або трансформацією обох частин порівняння.

Письменник, модифікуючи загальнонародні образи, вдається до зміни основи при збереженні значення об'єкта, наприклад, у реченні *Одного вечора в сутінках до Мирона підійшов, наче тінь, Петро Гультайчук* (2, с. 23), що, своєю чергою, призвело до зміни семантики порівняння загалом, пор.: *ходити, мов тінь* [4, с. 207] – бути смутним, стривоженим; *підійти, мов тінь* – тихо, безшумно.

Трансформації в романах В. Шкляра зазнали такі традиційні порівняння, як-от: *легенький, як пір'їна; легкий, як пух; легке, як із роси і води* [4, с. 106]: автор змінив семантику об'єктної частини, уживши слово *тінь*: – *Вороне, ти живий? – почувся голос, а за тим голосом із вільшини вплив вершник на легкому, як тінь, коні, при шаблі, у короткому кожушку й сивій високій шапці з блакитним шликом* (1, с. 19); *Дося торкнула коня острогами, і він, легкий, мов тінь, поплив убік Чорного шляху* (1, с. 21).

Інколи автор вдається до прийому розширення семантики об'єктної частини задля увиразнення зображуваного, як, зокрема, у реченнях *Йому захотілося крикнути в цю могильну імлу, що кидала йому виклик, наче жива примара...* (1, с. 133); *Еге-ж, козак, викапаний Веремій, а реवेश, як бичок-третячок* (1, с. 141).

За допомогою порівнянь автор передає гаму різноманітних почуттів з їхніми численними відтінками як позитивного, так і негативного характеру. З огляду на зображуване письменник добирає об'єкт порівняння, щоб викликати в читача різноманітні моральні, естетичні та інші почуття.

До прикладу, коли письменник хоче викликати теплі, світлі почуття, він вдається до порівняння з образом дитини. Таке порівняння, звісно, пробуджує радісні спогади, почуття любові до дорогих серцю людей, а отже й до інших, яким ці риси характерні: *Отаман уже й сам, як дитина, сміявся з тих їхніх відгадок, аж тут Вовкулака раптом ударив себе по лобі й сказав, щоб усі замовкли, ану цитуйте мені, сказав Вовкулака, бо я здогадався, що найдорожче у тому скарбі* (1, с. 355); *Гриць знову розплакався, як дитина, – це означало, що отаман бере його до загону* (1, с. 365); *Спала вона сторожко, час від часу здригаючись на луск галузки чи далекий окрик нічної пташки, і тоді, як дитина, щільніше горнулася до його грудей* (2, с. 211).

Вибір зіставлюваних предметів, з одного боку, залежить від світогляду і світосприймання мовця, його уяви, а з іншого – від мовних традицій. Тому-то вибір автора – це і є, власне, його стиль.

Проаналізувавши порівняльні конструкції в історичних романах В. Шкляра, спостерігаємо такі їхні семантико-стилістичні функції: зображення людини, її фізичних і психічних проявів; порівняння явищ матеріального світу (живого і неживого).

Автор, описуючи живе і неживе в природі, що оточує людину в її щоденному житті, найчастіше вдається до таких порівнянь, які відбивають у його уяві найхарактерніші риси зображуваного. Хоча такі порівняльні конструкції в аналізованих творах трапляються нечасто: *Древко полетіло, як змій, тягнучи за собою червоного хвоста, і влучило бідоласі прямо в потилицю* (1, с. 53); *Він потягся правою рукою до нагрудної кишені, начебто дістати документи, та зненацька в тій руці, мов з рукава, з'явився маленький, як іграшка, револьвер «кобольд», бідолаха приставив його до підгорля й натиснув на спуск* (1, с. 23); *Коли летять через поле, то гарматки стрибають, як жаби* (2, с. 52).

Отже, порівняння в історичних романах «Залишенець. Чорний Ворон» і «Маруся» слугують засобом експлікації авторського людино- і світосприйняття, вираження його ставлення до зображуваних подій, персонажів. З огляду на джерела виникнення порівнянь, а також особливості їхньої семантичної та формальної структури, виокремлюємо узуальні й оказіональні порівняння. Органічно вплетені в мовну тканину художніх текстів, вони допомагають авторові схарактеризувати той чи той персонаж, передати його настрій або ж своє ставлення до зображуваного. Серед прийомів трансформації традиційних порівнянь спостерегли такі: зміна основи при збереженні компаративної частини та зміну розширенням семантики компаративної частини при збереженні форми й семантики основи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк О. В., Плахотна М. В. Лексичні засоби створення чоловічих та жіночих образів в історичному романі В. Шкляра «Маруся». URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/zukm_2015_22_9 (дата звернення: 17.10.2019).

2. Архіпова О. В. Засоби мовного вираження концепту «чоловік» (за романом В. Шкляра «Залишенець»). URL : [file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/PhSt_2012_7\(2\)__14.pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/PhSt_2012_7(2)__14.pdf) (дата звернення: 10.10.2019).
3. Вегеш А. Особливості творення літературно-художніх антропонімів у романі Василя Шкляра «Маруся». *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2017. Вип. 22. С. 9–12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/spml_2017_22_4 (дата звернення: 05.10.2019).
4. Гурын І. Образне слово. Постійні народні порівняння. Київ, 1966. 222 с.
5. Колоїз Ж. В. Кольоратив *чорний* у романі Василя Шкляра «Залишенець. Чорний ворон». *Літератури світу: поетика ментальності і духовності*. Кривий Ріг, 2013. Вип. 2. С. 31–40.
6. Колоїз Ж. В. Слова минулої епохи в сучасному історичному романі Василя Шкляра «Залишенець. Чорний ворон». URL : [file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/PhSt_2012_7\(2\)__20.pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/PhSt_2012_7(2)__20.pdf) (дата звернення: 07.10.2019).
7. Пономаренко В. В. Поетика та проблематика романів «Чорний ворон» («Залишенець») та «Маруся» Василя Шкляра : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец.10.01.01 «Українська література»; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2019. 20 с.
8. Прокопчук Л. В. Порівняння в структурі простого речення. Вінниця, 2005. 131 с.
9. Шевченко Т. В. Детермінантні члени речення в романі В. Шкляра «Залишенець. Чорний ворон». URL : <file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/170-294-1-SM.pdf> (дата звернення: 01.10.2019).
10. Шуліченко Т. Мовна особистість персонажа в романі В. Шкляра «Чорний ворон». *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Серія : Філологічні науки. 2019. Вип. 175. С. 641–645. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2019_175_125 (дата звернення: 01.10.2019)

ДЖЕРЕЛА

1. Шкляр В. М. Залишенець. Чорний Ворон. Харків, 2011. 384 с.
2. Шкляр В. М. Маруся. Харків, 2014. 320 с.

REFERENCES

1. Antoniuk O. V., Plakhotna M. V. Leksychni zasoby stvorennia cholovychykh ta zhinochykh obraziv v istorychnomu romanі V. Shkliara «Marusia». URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/zukm_2015_22_9 (data zvernennia: 17.10.2019).
2. Arkhipova O. V. Zasoby movnoho vyrazhennia kontseptu «cholovik» (za romanom V. Shkliara «Zalyshenets»). URL : [file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/PhSt_2012_7\(2\)__14.pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/PhSt_2012_7(2)__14.pdf) (data zvernennia: 10.10.2019).
3. Vehesh A. Osoblyvosti tvorennia literaturno-khudozhnikh antroponimiv u romanі Vasyliia Shkliara «Marusia». *Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva*. 2017. Vyp. 22. S. 9–12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/spml_2017_22_4 (data zvernennia: 05.10.2019).
4. Huryn I. Obrazne slovo. Postiini narodni porivniannia. Kyiv, 1966. 222 s.
5. Koloiz Zh. V. Koloratyv chornyi u romanі Vasyliia Shkliara «Zalyshenets. Chornyi voron». *Literaturny svitu: poetyka mentalnosti i dukhovnosti*. Kryvyi Rih, 2013. Vyp. 2. S. 31–40.
6. Koloiz Zh. V. Slova mynuloi epokhy v suchasnomu istorychnomu romanі Vasyliia Shkliara «Zalyshenets. Chornyi voron». URL : [file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/PhSt_2012_7\(2\)__20.pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/PhSt_2012_7(2)__20.pdf) (data zvernennia: 07.10.2019).

7. Ponomarenko V. V. Poetyka ta problematyka romaniv «Chornyi voron» («Zalyshenets») ta «Marusia» Vasyliia Shkliara : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.01.01 «Ukrainska literatura»; Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. Kyiv, 2019. 20 s.

8. Prokopchuk L. V. Porivniannia v strukturі prostoho rechennia. Vinnytsia, 2005. 131 s.

9. Shevchenko T. V. Determinantni chleny rechennia v romanі V. Shkliara «Zalyshenets. Chornyi voron». URL : file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/170-294-1-SM.pdf (data zvernennia: 01.10.2019).

10. Shulichenko T. Movna osobystist personazha v romanі V. Shkliara «Chornyi voron». *Naukovi zapysky [Tsentralnoukrajinskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka]. Seriiia : Filolohichni nauky.* 2019. Vyp. 175. S. 641–645. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2019_175_125 (data zvernennia: 01.10.2019).

Прокопчук Людмила Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Україна).

Прокопчук Людмила Владимировна, кандидат филологических наук, доцент кафедры украинского языка Винницкого государственного педагогического университета имени Михаила Коцюбинского (Украина).

Prokopchuk Liudmyla, Candidate of Philological Sciences, PhD in Philology, Assistant Professor, Department of the Ukrainian Language, Mykhailo Kotsiubynskiy Vinnytsia State Pedagogical University (Ukraine).

Стаття надійшла: 17.11.2019

Статтю прийнято до друку: 24.11.2019